गौरा पर्वको सामाजिक र सांस्कृतिक सम्बन्ध

(कञ्चनपुर जिल्ला भीमदत्त नगरपालिका-२ भाँसीमा आधारित अध्ययन)

त्रिभुवन विश्व विद्यालय मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र संकाय
अन्तर्गत सामाजशास्त्र विषय स्नाकोत्तर तहको आंशिक
आवश्यकता परिपूर्तिका लागि प्रस्तुत

शोध पत्र

शोधकर्ता :
द्रोपदी छविराज उप्रेती
क्याम्पस रोलनंः ३३३/०६२
परीक्षा रोल नं.: २८००६४/२०६४
त्रि.वि. रजिष्ट्रेशन नं.: ५-२-६१-१४७-२००१

समाजशास्त्र केन्द्रीय विभाग
त्रिभुवन विश्वविद्यालय
कीर्तिपुर, काठमाण्डौं

२०७३

त्रिभुवन विश्वविद्यालय
मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र संकाय
समाजशास्त्र केन्द्रीय विभाग
कीर्तिपुर, काठमाण्डौं

सिफारिसपत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र संकाय अन्तर्गत समाजशास्त्र विषयस्नाकोत्तर तह उपाधिका प्राप्तिको आंशिक आवश्यकता पूरा गर्नका लागि मेरो निर्देशन र सुपरिवेक्षणमा द्रोपदी छविराज उप्रेतीले **गौरा पर्वको सामाजिक र सांस्कृतिक सम्बन्ध** (**कञ्चनपुर जिल्ला भीमदत्त नगरपालिका- २ भाँसीमा आधारित अध्ययन**) विषयक शोधपत्र तयार गर्नुभएको हो । म उहाँको कार्यप्रति सन्तुष्ट छु र उहाँको उत्तरोत्तर प्रगतिको कामना गर्दै मूल्याङ्कनका लागि सिफारिस गर्दछु ।

....
बलराम आचार्य
आन्तरिक सुपरिवेक्षक

मिति : २०७३/१२/१७

त्रिभुवन विश्वविद्यालय

मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र संकाय

समाजशास्त्र केन्द्रीय विभाग

कीर्तिपुर, काठमाण्डौं

स्वीकृतिपत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यलय मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र संकाय अन्तर्गत समाजशास्त्र विषय स्नाकोत्तर तह उपाधि प्राप्तिको आंशिक आवश्यकता पूरा गर्नका लागि द्रोपदी छविराज उप्रेतीले तयार गर्नुभएको **गौरा पर्वको सामाजिक र सांस्कृतिक सम्बन्ध (कञ्चनपुर जिल्ला भीमदत्त नगरपालिका- २ भाँसीमा आधारित अध्ययन)** विषयक शोधपत्र मूल्याङ्कन समितिबाट स्वीकृत गरिएकोछ ।

मूल्याङ्कन समिति

प्रा.डा. तुलसीराम पाण्डे ....

विभागीय प्रमुख

डा. सुरेन्द्र मिश्र ....

बाह्य सुपरिवेक्षक

बलराम आचार्य ....

शोध निर्देशक

मिति २०७३/१२/२०

कृतज्ञता ज्ञापन

त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र संकाय अन्तर्गत समाजशास्त्रको स्नाकोत्तर तह द्वितीय वर्षको आंशिक उपाधि प्राप्तिको आवश्यकता पूरा गर्नका लागि **गौरा पर्वको सामाजिक र सांस्कृतिक सम्बन्ध (कञ्चनपुर जिल्ला भीमदत्त नगरपालिका- २ भाँसीमा आधारित अध्ययन**) विषयक शोधपत्र तयार पारी प्रस्तुत गरेकी छु । गौरा पर्वको सामाजिक र सांस्कृतिक सम्बन्धका बारेमा जानकारी लिन चाहनेहरुका लागि केही मात्रामा भए पनि यो शोधपत्र उपयोगी हुने विश्वास लिएकीछु ।

प्रस्तुत शोधपत्रको शोध प्रस्ताव लेखन कार्य देखि नै आफ्नो अमूल्य समय, सल्लाह, सुझाव एवं निर्देशन दिएर शोध निर्देशकको भूमिका निर्वाह गर्नुहुने आदरणीय गुरु बलराम आचार्यप्रतिहार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु । शोधपत्रलाई स्वीकृती प्रदान गर्नु हुने आदरणीय गुरु विभागीय प्रमुख प्रा. डा. तुलसीराम पाण्डे ज्यूप्रति कृतज्ञ छु । शोधपत्र तयार पार्ने क्रममा सहयोग गर्नुहुने अध्ययन क्षेत्रका सम्पूर्ण सरोकारवालाहरुप्रति आभार व्यक्त गर्दछु । साथै प्रस्तुत शोधपत्र लेखनमा सहयोग र प्रोत्साहन दिनुहुने परिवारका सदस्यहरुलाई सम्भिmन चाहन्छु ।

अन्त्यमा, शोधकार्यका लागि सँधै हौंसला र उत्साह प्रदान गर्ने बहिनी/ज्वाईं कलावती उप्रेती/रामदत्त पन्त एवं अध्ययन कार्यमा प्रत्यक्ष अप्रत्यक्ष सहयोग गर्नुहुने सबैलाई हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

शोधकर्ता

द्रोपदी छविराज उप्रेती

विषय सूची

	पेज नं.
सिफारिस पत्र	**i**
स्वीकृति पत्र	**ii**
कृतज्ञताज्ञापन	**iii**
विषयसूची	**iv**
तालिकासूची	**vii**
अध्याय एक : परिचय	**१-५**
१.१ अध्ययनको पृष्ठभूमि	१
१.२ समस्याको कथन	२
१.३ अध्ययनको उद्देश्य	४
१.४ अध्ययनको महत्व	४
१.५ अध्ययनको संगठन	५
अध्याय दुई : सन्दर्भ साहित्यको समीक्षा	**६-१५**
२.१ सैद्धान्तिक समीक्षा	६
२.२ अनुभवजन्य समीक्षा	८
२.३ अवधाराणागत ढाँचा	१४
अभ्याय तीन :.अनुसन्धान विधि	**१६-१८**
३.१ अध्ययन क्षेत्र छनौटको औचित्य	१६
३.२ अनुसन्धान ढाँचा	१६
३.३ तथ्याङ्कको प्रकृति र स्रोत	१६
३.४ समग्रता र नमना छनौट	१६

३.५ तथ्याङ्क संकलनविधि १७

३.६ तथ्याङ्क विश्लेषण १८

३.७ अध्ययनको सीमा १८

अध्याय चार : तथांकको प्रस्तुतिकरण र विश्लेषण १९-४४

४.१ अध्ययन क्षेत्रको सामान्य परिचय १९

४.२ गौरा पर्वको मानव जीवनमा प्रभाव २०

४.२.१ सामाजिक प्रभाव २०

४.२.१.१ लैङ्गिक समावेशीकरण २०

४.२.१.२ सामाजिक एकता सुदृढीकरण २१

४.२.१.३ नागरिक सचेतना अभिवृद्धि २१

४.२.१.४ जातीय सहभागिता २२

४.२.१.५ कार्य विभाजन २३

४.२.२ सांस्कृतिक प्रभाव २४

४.२.२.१ स्थानीय भाषाको प्रवर्द्धन २४

४.२.२.२ सहयोगी भावको विकास २५

४.२.२.३ सम्मान र स्नेह २६

४.२.२.४ मेलमिलापको सन्देश २६

४.२.३ आर्थिक प्रभाव २७

४.२.३.१ रोजगारी अभिवृद्धि २७

४.२.३.२ आर्थिक भार २८

४.३ गौरा पर्व मनाउने प्रचलन २९

४.३.१ परम्परागत प्रचलन २९

४.३.२ आधुनिक प्रचलन ३०

४.३.३ गौरा पर्व मनाउने तरीकाको समानता र पृथकता ३१

४.३.४ गौरा पर्वमा गीत गाइन्छ कि गाइदैन ३२

४.३.५ देउडा खेल किन ३३

४.३.६ गौरा पर्व मनाउने अवधि ३४

४.४ गौरा पर्वका बारेमा रहेका लोक श्रुति, भनाइ र मान्यता ३५

४.४.१ पहिलो भनाइ ३५

४.४.२ दोस्रो भनाइ ३७

४.४.३ तेस्रो भनाइ ३८

४.४.४ चौथो भनाइ ४४

अध्याय पाँचः सारांश र निष्कर्ष ४५-४८

५.१ सारांश ४५

५.२ निष्कर्ष ४६

सन्दर्भ सूची

अनुसूची

तालिका सूची

तालिका नं.	विषय	पेज नं.
१	गौरामा सहभागिता	२०
२	गौरा पर्वको मूख्य विशेषता	२१
३	देउडाको सन्देश	२२
४	जातीय सहभागिता	२३
५	कार्य विभाजन	२३
६	भाषा विकासमा गौराको प्रभाव	२४
७	सहयोगी भावनाको विकास	२५
८	सम्मान र स्नेह	२६
९	विरुडाको आदान प्रदान	२६
१०	रोजगारी वृद्धि	२७
११	गौरा पर्वमा आर्थिक भार	२८
१२	परम्परागत प्रचलन	२९
१३	आधुनिक प्रचलन	३०
१४	गौरा पर्व मनाउने तरीकाको समानता र पृथकता	३१
१५	गौरा पर्वमा गीत	३२
१६	देउडा खेल किन	३३
१७	गौरा पर्व मनाउने अवधि	३४